

Stockholm 2018-04-17

Svenska Mångkampsförbundets svar på remiss avseende DS 2018:1 "Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv".

Beredda tillfälle därtill får Svenska Mångkampsförbundet härmed avge följande remissvar.

Pontus Weman Tell, Generalsekreterare, Svenska Mångkampsförbundet.

Om Svenska Mångkampsförbundet

Svenska Mångkampsförbundet organiserar idrottsföreningar inom modern femkamp, militär femkamp och orienteringsskytte. Förbundet är medlem i Riksidrottsförbundet och representerat i Sveriges Olympiska Kommitté.

Sammanfattning

EU:s vapendirektiv är ett minimidirektiv där medlemsländerna får, men inte behöver, ha mer restriktiva regler.

Det nu liggande förslaget till implementering av EU:s vapendirektiv går på en rad punkter längre än vad som krävs enligt direktivet. Det aktuella förslaget skulle om också det blev lag innebära påtagliga problem för skytteidrotten. Svenska Mångkampsförbundet ("Förbundet") avstyrker därför förslaget.

Förbundet menar istället att direktivet ska implementeras utan att andra ändringar görs än de som uttryckligen krävs av direktivet.

Eftersom Sverige redan har en mycket omfattande reglering av vapeninnehav täcks de flesta områden redan av svensk lagstiftning. Sverige bör, precis som vid implementeringen av EU:s vapendirektiv (91/447/EEC) vid EU-inträdet, uttala att den mycket höga säkerhetsnivå när det gäller vapentillstånd i Sverige innebär att kraven är uppfyllda.

När de gäller de punkter där direktivet kräver förtydliganden eller ändringar vil Förbundet understryka att det är möjligt att uppnå detta på ett sätt som inte innebär onödiga restriktioner för svenska idrottsutövare.

Enligt direktivet, men till skillnad från utredningsförslaget, är halvautomatiska sportvapen (pistoler och gevär) alltid i kategori B. Endast vid det tillfälle ett sådant vapen har ett infört magasin med fler än 10/20 patroner, är kombinationen av vapen och magasin i kategori A. Genom att tillämpa direktivets skrivning i kombination med den undantagsmöjlighet som direktivet medger för målskyttar kan dagens ordning i stort sett upprätthållas och de idrottsgrenar som är beroende av sådana vapen fortsätta utövas.

Sverige har sedan lång tid tillbaka en ordning där föreningarna lämnar intyg om medlemskap när vapenlicens söks, denna kan ordning kan även användas för att lösa problemen som direktivet skapar i detta avseende. Förbundet menar att en person som är berättigad till föreningsintyg även ska anses vara berättigad att inneha magasin till, och sätta i magasin i, de vapen vederbörande har licens för. Förbundet vill här särskilt understryka att det är avgörande ett sådant undantag knyts till föreningsmedlemmen och inte till ett visst vapen då det senare riskerar att leda till stor rättsosäkerhet.

När det gäller de förslag som går utöver direktivet; Tillståndsplikt för vapendelar som idag är licensfria (inklusive magasin), tidsbegränsade licenser mm, konstaterar Förbundet att förslagen inte löser några kända problem men skulle vara till men för skytteidrotten. De bör därför helt avvisas.

Förbundet ställer sig dock positivt till avskaffat licenskrav för ljuddämpare som princip (en fråga som också är orelaterad till EU-direktivet). Förbundet menar dock att samtliga ljuddämpare ska göras fria för innehav då ökad användning av ljuddämpare är viktigt för att begränsa risken för hörselskador. En ökning av användningen av ljuddämpare vid skytteträning vore positivt för idrotten då det genom den minskade risken för bullerstörningar ökade möjligheterna att etablera nya skytteanläggningar.

Förbundet menar också att Sverige ska acceptera EU:s vapenpass för att underlätta internationellt tävlande.

Bakgrund

Förbundets utgångspunkt när det gäller reglering av skjutvapen är att reglerna ska ha effekt mot kriminell hantering men inte innebära omotiverade inskränkningar för idrottsutövare. Med anledning av detta avstyrkte Förbundet – liksom den samlade svenska idrottsrörelsen – det ursprungliga förslaget från EU-kommissionen till nytt vapendirektiv. Efter kritiken – som inte bara kom från de svenska remissinstanserna – kom direktivet att kraftigt revideras och de mest långtgående och skadliga restriktionerna för civil skytteverksamhet stöks i den version som slutligen antogs. Utredarens förslag har emellertid större likheter med det ursprungliga, senare förkastade förslaget än med det antagna direktivet.

Det nu liggande förslaget skulle om det blev verklighet få allvarliga konsekvenser för svensk idrott, både bredd- och elitidrott, det innebär också avsteg från sedan länge etablerade rättsprinciper då det föreslås att föremål som inte definieras ska bli tillståndspliktiga. Det skulle utöver de direkta problemen för idrottsrörelsen även orsaka problem för andra legala vapeninnehavare i Sverige liksom för industri och handel. Förbundet vill här påpeka att om utredaren gjort en konsekvensbeskrivning av hade sannolikt flera av de problem som Förbundet pekar på blivit uppenbara, och förslagen aldrig lagts fram.

Förbundet vill peka på att det – som en följd av det mycket restriktiva regelverk för innehav av registrerade, legala, vapen som redan finns i Sverige, går att uppfylla direktivets krav utan att införa nya regleringar som blir betungande för idrotten.

Nedan utvecklas Förbundets syn på de olika förslagen.

Frågan om ny kategorisering av vissa vapen.

Förbundet avstyrker förslaget om klassificering av vapen för skytteidrott i kategori A.

Enligt direktivet tillhör halvautomatiska vapen (pistoler och gevär) som används vid idrottskytte kategori B. I det ursprungliga förslag som lades fram av EU-kommissionen, liksom i utredningsförslaget, har man däremot velat kategorisera vissa sådana vapen i kategori A.

Hade det ursprungliga förslaget gått igenom, eller om utredarens skulle bli verklighet skulle det innebära påtagliga problem för svensk idrott. Halvautomatiska pistoler och gevär används i flera olika skyttegrenar, i flera förbund. Framförallt skulle den reglering som föreslås i utredningen innebära problem för vid internationellt tävlande. Vapen som kategoriseras i A skulle i praktiken inte gå att resa med då de inte får tas med på flygplan. Handel med, service av, och tillhandahållande av reservdelar till sådana skulle också kräva särskilda tillstånd – tillstånd som inte utan vidare är möjliga att få.

Precis som Förbundet påpekade i remissvaret på EU-kommissionens ursprungliga förslag fyller inte regleringen någon funktion, utan har enbart effekten att försvåra för skytteidrott.

Denna åtgärd är så vitt Förbundet vet helt unik. Även om Mångkampsförbundets idrotter inte hör till de som skulle drabbas hårdast är signalen som sänds ut till idrottsrörelsen mycket allvarlig. Den enda liknande reglering som finns idag är regleringen av vissa kampsportsmatcher. Inom kampsporten har däremot alltid möjligheten att tävla

internationellt funnits. De restriktioner som föreslås i utredningen kommer dock att drabba både professionella och amatörer, elit och bredd. Åtgärden har inte heller några som helst fördelar och måste därmed förkastas.

Enligt det antagna direktivet ska kombinationen av ett vapen i kategori och ett magasin med 10 respektive 20 patroner, när magasinet är infört i vapnet, räknas till kategori A. Av direktivet framgår att "möjligheten att montera på en laddanordning med en kapacitet som överstiger 10 patroner för långa skjutvapen och 20 patroner för korta skjutvapen avgör inte i sig klassningen av ett skjutvapen i en viss kategori."

Eftersom direktivet även medger att målskyttar får undantas från behöver detta inte innebära några särskilda olägenheter för svenska skyttar (man reser ju aldrig med magasin infört) – under förutsättning att personer som ägnar sig åt skytte ges ett sådant undantag.

Eftersom Sverige sedan decennier har en ordning där det för vapenlicens ett intyg från föreningen att den sökande är medlem finns redan ett system för att intyga att någon är målskytt på plats. Genom att slå fast att ett den som har fått ett föreningsintyg även är berättigad att inneha magasin till, och sätta i magasin i de vapen den hade licens för kan direktivets krav uppfyllas utan att det krävs några andra förändringar i svensk lagstiftning. Förbundet understryker särskilt att det är nödvändigt att undantaget knyts till personen (vilket också är det som avses i EU-direktivet – där handlar det om undantag för "målskyttar", inte för "vapen för målskytte"). Genom att knyta undantaget till personen undviks den rättsosäkerhet som skulle bli fallet vid en alternativ reglering. Ett och samma magasin kan ju passa i flera olika vapen och de kan dessutom i en del fall laddas med olika antal patroner beroende på kaliber, det finns även pistolmagasin som passar i gevär och gevärs-magasin som passar i pistoler.

Tillståndsplikt för idag licensfria vapendelar

Förbundet avstyrker förslaget. Utredningsförslagen löser inget känt problem och att reglera ytterligare licensfria delar är inte heller något som krävs enligt vapendirektivet. Motsvarande förslag lades även fram 2013 (SOU 2013:7). De förslagen kom emellertid, efter mycket omfattande kritik från remissinstanserna – däribland Förbundet – att förkastas och de lades inte ens fram för riksdagen. Den kritik som riktades då kan här upprepas.

Den reglering som utredaren föreslår skulle också strida mot grundprinciperna för den svenska vapenregleringen – denna bygger på att det är de delar som håller gastryck är licenspliktiga, medan delar (exempelvis kolvar, trycken, siktesdelar och magasin) inte är det. Det saknas skäl att ändra detta – tvärtom skulle en sådan förändring som utredaren förordar skapa nya problem utan att lösa några existerande.

Att de delar som utredaren vill reglera är svårdefinierade är också välkänt sedan tidigare. FN utelämnade magasin ur sitt vapenprotokoll eftersom det inte gick att hitta någon entydig juridisk definition av vad ett magasin var. Magasin kan ta olika former men består normalt av en fjäder, en låda eller cylinder av plåt eller plast, samt två mindre plåt eller plastbleck (magasinbotten respektive patronförare). Ett magasin kan även passa till ett stort antal olika vapenmodeller (det finns också gevär som tar pistolmagasin, och pistoler som tar gevärsmagasin). Ett och samma magasin kan också ibland fyllas på med olika antal patroner beroende på kaliber. Skulle förslaget bli verklighet riskerar innehav dessutom av vanliga

hushållsföremål, fjädrar, skruvar, metall och plastbitar då de skulle kunna sättas samman till något som skulle kunna fungera som ett magasin.

Magasin är för dem som aktivt utövar skytteidrott en förbrukningsartikel. Den reglering som utredaren föreslår skulle också innebära att den som under en tävling skulle tappa ett magasin i skogen skulle riskera att göra sig skyldig till brott, detsamma gäller om en idrottsutövare i framtiden skulle kasta ett trasigt magasin i soporna.

När det gäller ”avfyringsmekanismer” är det inte en term för någon del på ett vapen och det saknas i förslaget någon definition av vad det skulle kunna vara. Det är olyckligt om förslag till reglering baseras på en oklar terminologi. Här medger också utredaren att det är svårt att definiera vad det är.

Det förslag utredaren lagt fram strider, vilket också påpekades i många av remissvaren på motsvarande förslag när det lades fram i SOU 2013:7 och EU-kommissionen, mot grundläggande rättsprinciper om förutsägbarhet och rättssäkerhet. Det torde vara främmande för svensk rättstradition att kriminalisera innehav av delar som inte är juridiskt definierade (och som svårligen kan definieras juridiskt).

Även om regleringen inte skulle gälla retroaktivt, dvs att de som idag innehar sådana delar även fortsättningsvis skulle få inneha dem skulle regleringen vara problematisk.

Tidsbegränsade licenser

Förbundet avstyrker förslaget om tidsbegränsade licenser.

EU har redan konstaterat att den svenska ordningen, där vapenägare dagligen kollas mot brotts- och misstankeregister, uppfyller kraven på att licenser ska förnyas inom fem år (vi har enligt EU:s sätt att se det ”endagarlicenser”). Det finns inget behov av ytterligare reglering på detta område.

Det system med femårslicenser som Sverige för vissa typer av vapen krävs inte av EU och fyller inte heller någon funktion. Det bidrar dock till långa handläggningstider och rättsosäkerhet vid licenshanteringen. Förbundet menar att systemet med femårslicenser bör avskaffas

Krav på deaktivering av museers vapen, och vapen för samling och minne

Förbundet motsätter sig att samlare och museer skall tvingas deaktivera vissa vapen i kategori A och B. Förslaget skulle om det blev verklighet innebära att delar av kulturavet oåterkalleligt förstördes. Krav på deaktivering av museivapen och vapen för samling, och minne skulle riskera att förstöra stora ekonomiska, historiska och kulturhistoriska värden. En deaktivering är definitionsmässigt ett irreversibelt ingrepp. Detta krävs inte enligt direktivet, och kan inte heller antas vara en effektiv åtgärd mot på kriminell hantering av illegala vapen. Förbundet avstyrker förslaget.

Delning av uppgifter om svenska vapenägare med utländska myndigheter

Förbundet motsätter sig delning av uppgifter om vapeninnehav med andra länder, utlämnade av uppgifter bör endast ske när det pågår en brottsutredning och ske vid konkret

förfrågan. Uppgifter som inte rör person eller vapen som inte misstänkt för inblandning i brottslighet bör inte lämnas ut till andra länder. Delning av vapenregisteruppgifter innebär en risk för att dessa kommer i orätta händer och vilket skulle kunna öka risken för riktade stölder (något som i princip inte förekommer idag). Förbundet vill också understryka att det enligt direktivet inte krävs några åtgärder på detta område.

Vapeninnehav för personer under 18 år

Idag kan personer som går idrottsgymnasium (eller naturbruksgymnasium med inriktning viltvård) beviljas vapenlicens före 18-års ålder. Förbundet menar att det är viktigt att denna ordning behålls. Förvaringskravet bör när det gäller de vapen som innehas av personer som inte uppnått 18 års ålder utformas så att möjlighet ges att förvara vapnen på skolan när det inte är möjligt att förvara vapnet hos en förälder – exempelvis för den som går idrottsgymnasium på annan ort).

Avskaffat licenskrav för ljuddämpare

Frågan om avskaffad tillståndsplikt för (vissa) ljuddämpare har inte med EU-direktivet att göra och ska därför behandlas separat. Förbundet ställer sig positiv till att avskaffa tillståndsplikten för ljuddämpare, förbundet menar emellertid att den avskaffade tillståndsplikten även bör gälla för ljuddämpare som dämpar till under 125 dB då hörselskador kan vid upprepad exponering av betydligt lägre ljudstyrkor, det torde därför av hälsosynpunkt och för att möjliggöra förläggandet av skytteanläggningar och arenor för skytteidrott på fler platser än idag vara önskvärt med en ökad användning av ljuddämpare även vid övnings- och idrottskytte. Förbundet menar även att den som innehar en ljuddämpare även ska få använda den till samtliga dennes vapen.

EU:s vapenpass

EU:s vapenpass infördes för att underlätta resor med vapen (exempelvis för internationella tävlingar) inom EU. Sverige accepterar trots skrivningarna i EU:s vapendirektiv emellertid inte EU:s vapenpass för inresa i Sverige. Istället får personer som exempelvis vill tävla i Sverige söka ett särskilt tillstånd, detta innebär både kostnader och ibland långa handläggningstider. I idrottssammanhang är det vanligt att man kvalificerar sig eller tas ut till en internationell tävling endast en kort tid innan tävlingen hålls. Det har förekommit att utländska idrottsmän fått avstå tävlingar i Sverige för att de inte hunnit få sina tillstånd i tid. Det faktum att Sverige inte accepterar EU-vapenpasset innebär också en nackdel i konkurrensen om internationella tävlingar. Att kräva tillstånd utöver EU-vapenpasset fyller heller ingen som helst funktion. Vapenpasset visar ju att personen i fråga uppfyller kraven för vapentillstånd i hemlandet och någon ytterligare prövning görs inte heller. Förbundet menar att Sverige bör acceptera vapenpasset.